

УДК 316.723:656.881.33(477.86-21) «1980»

РОК-КУЛЬТУРА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА В ДРУКОВАНИХ ДЖЕРЕЛАХ 1980-Х РОКІВ

Бабій Надія Петрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет ім. В. Стефаника», м. Івано-Франківськ
<http://orcid.org/0000-0002-9572-791X>
[DOI.org/10.35619/ucpnmk.v34i34.319](https://doi.org/10.35619/ucpnmk.v34i34.319)
nbabij26@gmail.com

Проаналізовано друковані джерела (офіційна преса та самвидав) що підтверджують існування у 1980-х роках в м. Івано-Франківську потужного пласта альтернативної культури, в якому рок-культура посідала одне з чільних місць та була важливим інструментом мотивації й формування суспільної свідомості. Досліджено самоідентифікація, соціокультурні напрями роботи рок-клубу, особливості мовного питання, інноваційна діяльність. Особливу увагу приділено вивченню інформаційного чинника комунікації та інтеграції в умовах ідеологічно закритої системи соціалізму.

Ключові слова: рок-культура, м. Івано-Франківськ, комунікація, інтеграція, 1980-ті роки.

Постановка проблеми. Потужний сплеск культурного життя Івано-Франківська традиційно пов'язують із ситуацією кінця ХХ ст., виокремлюючи локальні міфи, серед яких найважливіші в дискурсі: міжнародне бієнале сучасного мистецтва «Імпреза» та «Станіславський феномен». Однак формування альтернативної культури у місті мало важливі передумови, де культура року посідала чільне місце як частина широкої контркультури. Сьогодні рок-музика витіснена масовими жанрами, а її суспільне значення часто применшується. До невивчених тем належить культурна активність Івано-Франківського рок-клубу.

Методологія дослідження. Головною емпіричною базою дослідження стала діяльність Івано-Франківського рок-клубу за період 1988-1990 рр. Для вирішення завдань використано описовий метод із застосуванням прийомів спостереження, метод системного аналізу, суцільної вибірки матеріалу для дослідження текстів та класифікації його за певними критеріям, а також прийом зовнішньої інтерпретації.

Наукова новизна дослідження полягає у залученні нових джерел, що висвітлюють соціокультурну, комунікативну, інтеграційну діяльність Івано-Франківського рок-клубу.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Феномен рок-культури сьогодні є предметом зацікавлення фахівців різних галузей, зокрема філософії, історії, соціології. Загалом інформаційну базу можна розділити на дві категорії: зовнішні джерела, що демонструють активний розвиток західноукраїнського біг-біту та внутрішні, що є документуванням процесів усередині самого рок-клубу. Перші докладно проаналізовані В. Окаринським. Автор сміливо полемізує з вагомими дописами енциклопедичних текстів, наголошуючи на місцевому феномені – поширенні стьоб-року та «...синтезу народної сміхової культури, помноженої на соціальну сатиру, із рок-музикою» у провінційних містечках краю [7, 251]. Важлива інформація міститься в інтернет-джерелах: пошукувались гасла, пов'язані з рок-самвидавом, розміщені на ресурсі «Амнезія», музичної газети «ПроРок». Соціально-культурна діяльність рок-клубу Івано-Франківська відображена у власних текстах учасників процесу, надрукованих у рубриці «Суботній акорд» (СА) до газети «Комсомольський прапор» (КП) (1988–1989 рр.) та самвидавному журналі «Гей-Гоп». Важливими є супутні публікації краєзнавців, істориків у регіональній пресі, де згадується рок-клуб. Долучене й інтерв'ю з учасником процесів, В. Муликом, що був автором текстів та ілюстратором самвидавів «Гей-гоп», «Гучномовець».

Мета статті – висвітлити особливості рок-культури Івано-Франківська як контркультурної комунікативної діяльності.

До завдань віднесемо спробу продемонструвати мистецькі вподобання, просвітницьку діяльність, мовні характеристики за допомогою аналізу друкованих джерел.

Вклад основного матеріалу. Світове поширення та визнання рок-культури, що відбулось у другій пол. ХХ ст., пов'язане з багатьма політичними, світоглядними, комунікативними та економічними змінами. Культура «глобального села», що за Г. М. Мак-Люеном замінила «глобальну бібліотеку», надала рівний доступ до інформації через електронні технології трансляції та відтворення спільноті, незалежно від соціальної приналежності та географічної віддаленості від джерела. Процеси одночасно породили активні зміни у поведінці через суперечливе сприйняття інформації [6], наслідком чого були і контркультурні рухи в молодіжному середовищі. В конкретному випадку розуміємо контркультуру як сукупність ідей, цінностей, світогляду що протистоять базовій культурі суспільства. За висловом О. Шафраньоша «контркультурний рух не є конкретно єдиним цілісним напрямком, а скоріше потоком, який постійно перебуває у розвитку, дифузії з іншими суспільними, культурними течіями» [9, 58].

Поширенню рок-культури та музики біг-біту в Західній Україні сприяли чимало факторів: транскордонне розміщення регіону, доступність медіа (хвилі західних теле- та радіостудій, доступних через мінімальні засоби вловлювання), родинні зв'язки як у східноєвропейській діаспорі, так і на заході та в США, Канаді, Аргентині, розгалужена система студентських «Інтерклубів», торгівля зарубіжними часописами через мережу «Союздрук», інші чинники [7, 253; 2].

Одні з перших гуртів 70-х, що грали хард-рок, відомі у Львові – «Вуйки» (1975 р.) та Косові – «Гуцули» (1970 р.). Якщо «Вуйки» належали до значного, сформованого контр культурного середовища «Республіки Святого саду» [8], то творчість «Гуцулів» була надто експериментальною як на провінційне містечко, втім легко сприйнята традиційними верствами: за висловом сучасника, *«дивно було почути на весіллі в горах музику, яку тоді тільки з радіо чи з заборонених пластинок можна було почути»*. Відзначимо, що вказані гурти були першими, що популяризували україномовний продукт, однак у випадкові з «Гуцулами» тексти пісень були сумішню гуцульсько-галицького сленгу і рокових ритмів, що, як не дивно, поєднувались доволі гармонійно. Відверта національна характеристика групи¹ викликала контраверсійні рішення влади: 1974 р., коли гурт вивісив жовто-блакитні стяги у Косові, став предметом зацікавлення спецслужб та цькування у пресі. *«Але колишній начальник Косівського КДБ В. Келибай кликав Гебу в їхній загашник у кафе на турбазі, наливав сто грам і просив заграти «Думи», лиш не казати, для кого. А на «Червону руту» (1998) нас відправив райком компартії, бо завідділу культури не хотіла, їх змусили»* [2].

Друга хвиля популярності рок-музики в Україні датується приходом *нової генерації* (Н.Г.) часів перебудови. Для періоду характерно масове утворення рок-клубів у містах та містечках, активна комунікація між ними – контакти налагоджувались через поїздки на рок-фестивалі, телефонні номери та адреси передавались із рук у руки. Цитуючи організатора рок-концертів О. Гнатіва: *«Для Н.Г. характерна відсутність спадкоємності по відношенню до попереднього покоління. Позначилася часова пауза, а головне – інші витoki. Каталізатором бурхливого спалаху в розвитку українського року стали дві обставини – різноманітність інформації про західну рок-культуру (більшість новобранців були завідниками платівкових тусовок) і наростаюча популярність вітчизняних (перш за все лєнінградських) рок-груп. Український фольклор (і це також відрізняє Н.Г. від попередників) на першому етапі великої ролі не відігравав, хоча пізніше, з появою україномовних груп, ситуація змінилася. Крім того, нове покоління активно заявило про себе як явище соціальне – ця якість у Н.Г. з однолітками з інших регіонів...»* [1, 4].

Івано-Франківськ доволі відомий своїм контркультурним навколо-музичним життям. Один із дописувачів електронної газети «ПроРок» іронічно зауважував: *«Івано-Франківськ – фантастичне місто! Року у ньому і близько немає, однак журнал – навіть дуже є»*². Натомість редактор самвидавного київського «Гучномовця» Т. Єжова в одному з чисел журналу проводить знайомство з франківським рок-клубом: *«У цьому затишному українському містечкові є рок і є власне рок-н-рольне видання «Гей-Гоп». І є в Івано-Франківську товариш М. (О. Гнатів), від якого весь місцевий рок-н-рол і розпочався... товариш М. доклав немало зусиль для розвитку і київського рок-н-ролу»* [8]. Авторка згадує товариша М. як активного дописувача до чисел «Гучномовця», організатора рок-концертів поза межами Івано-Франківська.

Івано-Франківський рок-клуб заснований 1988 р. як неформальне інформаційно-творче об'єднання, базувався у приміщенні обласної бібліотеки для юнацтва (вул. Радянська, 12, тепер Незалежності), президент рок-клубу – Ю. Пікар. Відзначимо ентузіазм клубу, що за умов відсутності фінансування відзначився багатьма соціальними, культурно-просвітницькими ініціативами, шукав можливості забезпечення розвитку молодіжних рухів *«навколо різноманітних видів мистецтва, виховання в душі об'єктивного сприйняття всього прекрасного»* (СА № 16, жовт., 1988 р.).

Журнал «Гей-Гоп», широко відомий у пострадянському рок-середовищі, ввійшов до переліку самвидавних рок-журналів авторитетного московського видання «Контр Культ УРА» [5], мав чотири числа, об'єм блоків щоразу майже 130 сторінок тексту, набраного на друкарці. Видавався протягом 1988-89 рр., редактор, набір текстів, копіювальник, палітурник Ю. Косик, художник-ілюстратор – В. Мулик. Перше число – липень 1988 р. (київський Гучномовець уперше вийшов 15 березня 1988 р.). Автор славнозвісного «Четверга» (1989 р.), Ю. Іздрик. в одному з інтерв'ю згадує важливість рок-фанзінів для свого часопису: *«Ідея... виникла під час зустрічі в Івано-Франківську з Олегом «Мохнатим» Гнатівим<...>Саме він показав мені закордонний самвидав. З найцікавішого у його колекції були російські «Урлайт», «КонтКультУра». Це були якісні і стильні видання, присвячені передусім музиці, рок-культури – як західній, так і російській»* [3].

Обкладинки «Гей-Гоп» складені у спосіб фотоколлажування з домальованими шрифтами. Від другого числа рубрики наповнені графічними деталями у вигляді мальованих колонитулів та

колонцифр, шаржами на рок-виконавців та учасників клубу. Одночасно В. Мулик співпрацював із «Гучномовцем», малюючи комікси додатку «Рок-Артель». Іронічні випуски присвячені групам «ВВ», «Раббота ХО», «Коллежский Ассессор». Робота, за словами автора, виконувалась віддалено, за фотографіями та сценарієм, надісланими з редакції³.

Видання «Гей-Гоп» вело жваву різножанрову полеміку, що включала культурологічні дискурси, мотиваційні тексти, сленгові обговорення у тусовці, інтерв'ю з актуальних концертів та фестивалів, літературні сторінки (поезія, проза). Журнал видавався російською мовою, у 3 та 4 номерах англomовні тексти доколажовані до загального блоку, трапляються окремі фрази українською.

Активісти рок-клубу започаткували україномовну щодотижневу рубрику «Суботній акорд» (СА) (1988–1990 рр.) у місцевій газеті «Комсомольський прапор» (КП), де обговорювалась внутрішня діяльність: музикознавчі дискурси, культурна політика клубу, полеміка з ідеологічною кон'юнктурою, листування з аудиторією, різного роду оголошення та клубні знайомства, переписка з читачами. Цікава деталь – українолітерованими друкувались і назви зарубіжних груп та композицій: «Джипсіс Кісс», «Лейзі», «Пефікт Стренджерз», «Спейс Тракін», «Вумен фрoм Токіо», «Блек Найт». За інформацією СА № 37 (1989 р.) відомо про відкладені плани випуску перших трьох номерів нового альтернативного видання «С. Н. А.» через відсутність фінансування.

Якщо журнал мав обмежений наклад, розповсюджувався лише серед «тусовки» – відповідно написаний з використанням властивих жаргонізмів, іронії, то газетна рубрика мала широкий огляд читачів, відігравала роль важливого комунікатора з прикарпатською громадою, інтегрувала ідеї рок-культури у соціум. Інформація до кожного числа була ретельно відібрана, відображала історію культурного напрямку, українські реалії рок-музики, особливості політичної приналежності рок-гуртів, відмінності між віковими хвилями. У публікації «Номерний знак – МС5» (27.08.1988 р.) спільнота інформується (чи не вперше в Україні) про близькість понять культура та політика. О. Гнатів розмірковує про утопізм ідеї змінити світ через контркультуру. Процитуємо: *«політика та шоу-бізнес (ці дві речі дуже легко поєднуються бажанням випомпувати якнайбільше грошей з ближнього<...>ідеологія молодіжного бунту 60-х набагато сильніша за найрадикальніші течії двох наступних десятиліть, що й дало можливість досвідченим ділкам музичного бізнесу досить впевнено підкоряти собі бунти панків та вибрики металістів, розцінюючи їх як чергову можливість непогано заробити»*. «Гей-Гоп» № 4, що вийшов у 1990 р. публікує рецензію на книгу В. Цибульник «Молодь і суспільство. Соціологічні нариси» (1990 р.), видавництво політичної літератури України, в якій неформальна культура, в т.ч. рок-музика, включаючи й зовнішню атрибуцію (касети, зарубіжне радіо, джинси) розглядається як пряма загроза радянському суспільству⁴. Подібні питання часто обговорюються у рубриках СА: виносяться на загальне повідомлення про кляузи на виставкову діяльність клубу, обговорюються офіційні публікації медиків, як то «Психіатричні аспекти рок-музики» у журналі «Ровесник», лист від підлітка з м. Калуш про погрозу міліції поставити його на облік за носіння кільчика у вусі⁵. 10 вересня 1988 р. обговорюються питання масової культури, поділ рок-виконавців на профі та любителів. На прикладі кінофільму «Асса» С. Соловйова ставиться актуальне питання загальної культури, сприйняття тілесності. Співрозмовник автора, М. Михайлов, обговорюючи питання про актуальність мистецтва наводить простий приклад лєнінградської мистецької тусовки, що провадить свою щоденну діяльність у центральній частині Нєвського проспекту, перетворивши вулицю на нескінченний вернісаж.

У публікації СА (грудень 1988 р.) «Як норма життя» опонується до загальноприйнятого твердження, що рок – несправжня, неповноцінна форма культури, яка *«усяку естетику руйнує»*. Цитуємо: *«Якщо рок, народившись майже 40 років тому, залишається для молоді і надалі привабливим, формуючи її світогляд, смаки, почуття естетики та критерії, оцінки якості у мистецтві, то все ж треба задуматись, яким чином можна якнайповніше використати усе це для загального розвитку культури, сприяти насиченню окремих елементів масової культури виховними факторами, які довгі роки підмінялися нездалими спробами псевдопедагогічного грубого тиску»*.

У публікаціях йдеться про організаційні ініціативи клубу, створення альтернативних організацій. У «СА» за 24 вересня 1988 р. знаходимо інформацію, що О. Гнатів призначений керівником Міського молодіжного Центру (ММЦ), створеного при комсомольській організації 1987 р. для вирішення питань дозвілля. ММЦ був альтернативною Філармонією та працював із самодіяльними колективами⁶. Однак, слід відзначити, що ММЦ не мав централізованого фінансування та власних технічних засобів звукопідсилення. Смаки публіки розходились зі смаками організації, йдеться про комерційний успіх концертів «Веселі хлоп'ята» та неформат Лєнінградського рок-клубу.

Рок-клуб був ініціатором створення в області ОМА (об'єднання музичних ансамблів), Прикарпатського культурного центру (публікація від 26.12.1988 р. Співорганізатори ПКЦ: відділ культури Івано-Франківського міськвиконкому, СКТБ «Надра» інституту нафти і газу, обласна бібліотека

для юнацтва, БММТ «Супутник»). ПКЦ, як зазначено, *«не кооператив, та немає аналогів серед подібних організацій краю. Діяльність частково базується на кооперативних формах, що тісно пов'язані з госпрозрахунковими»*. Серед планів – створення постійно діючого вернісажу художніх виробів *«переважно самодіяльних митців»*⁶, реклама цих митців, організація ділового клубу-кафе, дискусійного клубу. ПКЦ мав офіційну адресу – базувався у маленькому приміщенні на вул. Радянська, 25.

Як згадують сучасники, це був доволі андеграундний клуб, що відкрито продавав самвидав, в т.ч. «Четвер», організував виставки-продаж робіт художників, мав власний ксерокс⁷, організував виступи клубних колективів на фестивалях різних рівнів. КП № 95-96 від 5 серпня 1989 р. у публікації «Тепер чекаємо призив» Леоніда Гаха повідомляє про рішення відбіркової комісії щодо виступів на «Червоній руті-89». На заключний етап фестивалю *«поїдуть косівські "Гуцули", Івано-франківський "Захід", калузький "Акцент", коломийські "Дзвони" та "Заграва"»*. СА № 36 за 4 жовтня 1989 р. публікує розгорнуті інтерв'ю з «Червоної рути», де окрім опису матеріальної бази, охоронної системи фестивалю, багато тексту присвячено рок-колективам, аналізу мовності текстів, визначенню поняття «український рок».

СА № 21 від 1 січня 1989 р. відзначає особливу «братську» атмосферу клубу, реалізовані альтернативні напрями роботи: виставки, вернісажі, ділові зустрічі, лекції, суботники з розчистки фортечного провулку. Цікава нова форма комунікації – Телефон Відвертої розмови (ТВФ), однак зазначається: *«Відвертість та довір'я в нас заховані дуже глибоко, бо занадто часто хтось робить спробу їх використати»*. В іншій публікації КП за 24 вересня 1988 р. «Мур» проти муру⁸ йдеться про ініціативу культурно-наукового товариства «Рух» з організації громадської зони в районі фортечної стіни провулку Фортечний. Описана бюрократична тяганина з ЖЕО та іншими державними установами та підтримка з боку молодіжних організацій, в т.ч. рок-клубу, працівників Обкому комсомолу. У публікації наголошується на туристичному та суспільному значенні території, пропонується використання підвальних приміщень прилеглого до муру кварталу під потреби громадських установ (того ж рок-клубу), що приведе до загального упорядкування занедбаного кварталу та його розвитку. Тут же у дописі Ю. Пікара повідомляється про знищення адміністрацією бібліотеки фотовиставки з суботників у провулку, що презентувались на вікнах обласної бібліотеки для юнацтва.

Із публікацій відомо, що у складі рок-клубу було 7 гуртів, чисельність та активність змінювалась через відсутність репетиційних приміщень, вартість апаратури, призов учасників гуртів до армії.

Восени 1988 р. створена група «СМЕРШ» (П. Стефанишин, Е. Бурляй, І. Самуляк). Як повідомляється, до складу групи увійшли майже згорнуті гурти «Центр» та «10-В». Гурт «Салон Металу» через СА подав оголошення про пошук вокаліста («важкий метал», хлопець 17–19 років) – згодом бачимо оновлений склад (СА за 25.02.1989 р.): Л. Лабій (гітара, вокал), О. Яськін (гітара, вокал), П. Квич (бас), В. Калин (ударні) – вказано, що група популярна серед наймолодших рокерів, часто грає на шкільних вечорах та нетрадиційних дискотеках. Група «Шестое чувство»: Б. Гречаник (вокал, клавішні), І. Кравців (вокал, бас), Ю. Бакала (ударні). Як пише редактор (Гей-Гоп, № 1, 1988 р., С. 16–17), група є сумішшю хард-року з макаревичською «Машиною часу», однак тексти дещо юнацькі, стилістично наповнені українізмами. З тих же джерел відомо про групи «Рандеву» (Міша, Майкл, Принь). «Каприз», «Рок-салон», «Акцент» (м. Калуш).

Найвідомішою була група «Захід». Інтерв'ю з фронтменом ансамблю модної пісні (АМП), В. Моргуновим опубліковане у «Гей-Гоп» № 4 свідчить про гостроту мовного питання у тусовці, експерименти з колажуванням харду, української естради, коломийок.

Ансамбль організувався на початкові 1989 р., у складі: В. Моргунов (гітара, спів), В. Хрущ (гітара, спів), Р. Калина (бас, спів), С. Кубінець (бубни і тарільці). Учасники «Червоної рути» (1989 р.) та «Вивиху» (1990 р.), запис альбому «Гвалт» (квітень 1990 р.). Перші виступи були з російськими текстами. Цікаво дізнатись про самовизначення гурту, що вирізняв себе між «Братами Гадюкініми», означуючи *«попса»*, ВВ – *«антиестетика, стьобалово повне, панк»*. Пісні «Захід» 1989 р. визначаються як рефлексія на оточуючий світ із погляду сучасника, що виріс серед двох культур: традиційної гуцульської та урбанізованої. Цитуємо мовою оригіналу: *«мы не эстеты, но и не панк. Я на этом языке говорю с удовольствием (українською), хоть и русский! Да у деда с гор, который говорит на гуцульском диалекте жизненной мудрости в десять раз больше, чем у всех этих псевдоинтеллектуалов с тусовки<...>у ВВ нет ни грамма национальной окраски, а мы идем одновременно по двум направлениям – рок-н-ролл и фольк!»* [4, 13].

Висновки. Таким чином, хвиля НГ пов'язана з розвитком інформаційних систем, поширенням масової культури. НГ не мала спадкоємності у попередніх поколіннях українського року, активно заявляла про себе як соціальне явище. Комунікація рок-гуртів відбувалась через фестивальний рух та самвидав, переважно російський. Івано-Франківський рок-клуб був одним із найактивніших на пострадянському просторі у своїй культурній діяльності, відігравав наприкінці 1980-х рр. важливу роль комунікатора рок-

середовища з міським соціумом, іншими суспільними, культурними рухами. Контркультурна діяльність не була протестною, а включала співпрацю з офіційними структурами – комсомолом, іншими неформальними громадськими організаціями. Через видання «Гей-Гоп» та «Суботній акорд» велась популярна предметна дискусія. Питання мовності українського року актуальне з 1990 р.

Примітки

- ¹ Група обережно заперечує націоналістичну орієнтацію: Ми музиканти, а не політики [2].
- ² Текст відтворено з : <http://www.prorok.noonet.ru/samizdat/gey-gop.htm> / Пер. із російської Н. Бабій.
- ³ Із розмови Н. Бабій з В. Муликом. 20.10.2020. *Приватний архів Н. Бабій*.
- ⁴ Гав-Гав (1990 р.). *Гей-Гоп*, № 4. С. 61-63.
- ⁵ 27 серп., № 103-104.
- ⁶ Із тексту помітно, що це рок-групи, які не прикріплені до офіційних музичних установ – клубів, філармоній.
- ⁷ Очевидно таких, що не входили до членів СХ. 30 жовтня 1988 р. на базі клубу уперше розгорнуто виставку художниці-акварелістки Лії Крикун.
- ⁸ Із розмови Н. Бабій з О. Рубановською. 18.10.2020. *Приватний архів Н. Бабій*.
- ⁹ «Мур» проти муру *Комсомольський прапор*, № 115-116. 24 верес. С. 3.

Список використаної літератури

1. *Гнатів О.* Рядки з історії, поки що небагатої. *Суботній акорд № 24. Комсомольський прапор*, 4 берез. 1989. С. 4.
2. *Гуцульський рок із Косова* [інтерв'ю В. Требуни з Л. Гавришем]. *Галицький кореспондент*. 2009. 1 жовт. № 38 (214).
3. *Іздрик Ю.:* Час «Четверга» минув, урожай зібрано, гербарії закрито [інтерв'ю О. Хмельовської з Ю. Іздриком]. *Читомо*. 2015. Відтворено з: <http://archive.chytomo.com/interview/izdrik-literatura-z-visokoi-polici-ne-vsime-potribna> (дата звернення: 05.11.2020)
4. *Как тут у нас?* АМП «Захід». *Гей-Гоп*. 1989, № 4. С. 5–17.
5. *Кушнір А.* Енциклопедія рок-самиздата. *Контр Культ УРА*, 1991, № 3. Відтворено з: <http://www.prorok.noonet.ru/arhiv/samizdat.htm> (дата звернення: 3.11.20)
6. *Маклюен Г.* *Галактика Гутенберга. Становление человека печатающего* / пер. И. Тюрина. Москва: Академ. проект. 2005. 497 с.
7. *Окаринський В.* Нарис історії західноукраїнської (галицької) рок-музики (1960 – початок 1980 рр.). *Україна – Європа – Світ: міжнар. зб. наук. пр. Тернопіль*, 2010. Вип. 4. С. 250–264.
8. *У нас в гостях Івано-Франковський журнал «Гей-Гоп».* *Гучномовець*. Відтворено з: <https://lehautparleur.livejournal.com/photo/album/340/?mode=view&id=326494&page=33> (дата звернення: 02.11.2020).
9. *Шафраньов О.* Підходи до трактування феномену контркультури: спроба типологізації. *Наук.-теорет. альм. «Грані»*. 2019. Т. 22. № 3. С. 52–61.

References

1. *Hnativ O.* (1989) Riadky z istorii, poky shcho nebahatoi. *Subotnii akord, 24. Komsomolskyi prapor*.
2. *Hutsulskyi rok z Kosova* [interview of V. Trebuni with L. Gavrish]. (2009). *Halytskyi korespondent*. 38 (214).
3. *Izdryk:* Chas «Chetverha» mynuv, urozhai zibrano, herbarii zakryto [interview of O. Khmelovska with Y. Izdryk] (2015). *Chytomo*. Available at: <http://archive.chytomo.com/interview/izdrik-literatura-z-visokoi-polici-ne-vsime-potribna> [Accessed: 05.11.2020].
4. *Kak tut u nas?* AMP «ZahId». (1989). *Gey-Gop*. 4.
5. *Kushnir A.* (1991). Entsiklopediya rok-samizdata. *KontrKultURa*, 3. Available at: <http://www.prorok.noonet.ru/arhiv/samizdat.htm> [Accessed: 03.11.2020].
6. *Maklyuen G.* (2005). *Galaktika Gutenberga. Stanovlenie cheloveka pechatayuscheho*. Moskau: Akademicheskii projekt.
7. *Okarynskyi V.* (2010). Outline of history of the ukrainian rock music in the Western Ukraine (Halychyna, Galicia) in 1960 s – early 1980 s. *Україна – Європа – Світ: mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*. Ternopil, issue 4.
8. *U nas v gostyah Ivano-Frankovskiy zhurnal «Gey-Gop».* *Guchnomovets*. Available at: <https://lehautparleur.livejournal.com/photo/album/340/?mode=view&id=326494&page=33> [Accessed: 02.11.2020].
9. *Shafranyosh O.* (2019). Pidkhody do traktuvannia fenomenu kontrkultury: sproba typolohizatsii [Approaches to the study of the phenomenon of counterculture: the attempt of typology]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 22 (3), 52–61.

РОК-КУЛЬТУРА ИВАНО-ФРАНКОВСКА В ПЕЧАТНЫХ ИСТОЧНИКАХ 1980-Х ГОДОВ

Бабій Надежда Петровна – кандидат искусствоведения, доцент,
ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет
им. В. Стефаника», г. Ивано-Франковск

Проанализированы печатные источники (официальная пресса и самиздат) подтверждающие существование в 1980-х годах в Ивано-Франковске мощного пласта альтернативной культуры, в котором рок-

культура займала одно из ведущих направлений и была важным инструментом формирования общественного сознания. Исследованы самоидентификация, социокультурные направления работы рок-клуба, особенности языкового вопроса, инновационная деятельность. Особое внимание уделено изучению информационного фактора коммуникации и интеграции субкультуры в условиях идеологически закрытой системы социализма.

Ключевые слова: рок-культура, Ивано-Франковск, коммуникация, интеграция, 1980-е годы.

ROCK CULTURE OF IVANO-FRANKIVSK IN PRINTED SOURCES OF THE 1980 s

Babii Nadiia – Assistant Professor of the department of design and art theory of Precarpathian National University. Ivano-Frankivsk

The printed sources (official press and samizdat) that confirm the existence in the 1980s in Ivano-Frankivsk of a powerful layer of alternative culture, in which rock culture has occupied one of the leading places and was an important tool for motivating public consciousness are analysed in the article. Self-identification, socio-cultural directions of rock club work, peculiarities of language issue, innovative activity are investigated. Particular attention is paid to the study of the information factor of communication and integration in the ideologically closed system of socialism.

Key words: rock culture, Ivano-Frankivsk, communication, integration, 1980 s.

UDC 316.723:656.881.33(477.86-21) «1980»

ROCK CULTURE OF IVANO-FRANKIVSK IN PRINTED SOURCES OF THE 1980 s

Babii Nadiia – Assistant Professor of the department of design and art theory of Precarpathian National University. Ivano-Frankivsk

The printed sources (official press and samizdat) that confirm the existence in the 1980s in Ivano-Frankivsk of a powerful layer of alternative culture, in which rock culture has occupied one of the leading places and was an important tool for motivating public consciousness are analysed in the article. Self-identification, socio-cultural directions of rock club work, peculiarities of language issue, innovative activity are investigated. Particular attention is paid to the study of the information factor of communication and integration in the ideologically closed system of socialism.

Research methodology. The main empirical basis of the study was the activities of the Ivano-Frankivsk Rock Club for the period 1988-1990. To solve the problems, a descriptive method with the use of observation techniques, a method of system analysis, a continuous sample of material for the study of texts and its classification according to certain criteria, as well as the reception of external interpretation were used.

The scientific novelty of the study lays in attracting new sources that cover the socio-cultural, communicative, integration activities of the Ivano-Frankivsk Rock Club.

Conclusions. Thus, the wave of new generation is associated with the development of information systems, the spread of mass culture. New generation did not have continuity in the previous generations of the Ukrainian year, it actively declared itself as a social phenomenon. The communication of rock bands took place through the festival movement and samizdat, mostly Russian. Ivano-Frankivsk Rock Club was one of the most active in the post-Soviet space in its cultural activities, that played in the late 1980s an important role of communicator of the rock environment with the urban society, other social and cultural movements. Countercultural activities were not protests, but included cooperation with official structures – the Komsomol, and other informal NGOs. Through the publications «Gay-Hop» and «Saturday Chord» there was a popular subject discussion, the issue of language of the Ukrainian year is relevant since 1990.

Key words: rock culture, Ivano-Frankivsk, communication, integration, 1980 s.

Надійшла до редакції 3.11.2020 р.

УДК 7.038.53 : 791.43

ЕТНІЧНІ МОТИВИ У СМИСЛОУТВОРЕННІ В КІНО (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ЕМІРА КУСТУРІЦИ ТА АХТЕМА СЕІТАБЛАЄВА)

Морєва Євгенія Олександрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри аудіовізуального мистецтва та виробництва, ПЗВО «Академія кіно та нових медіа», Київ, Україна
<http://orcid.org/0000-0003-4342-7242>
[DOI.org/10.35619/ucpmk.v34i34.320](https://doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34.320)
ginasea@ukr.net

Досліджуються етнічний компонент у кінематографі, його місце, значення, історія втілення, завдання та символіка. Пропонуються жанрові дефініції фільмів, в яких використовується фольклорний компонент: історичні, сучасні, екранізація епосу. На прикладі творчості Е. Кустуріци («Час циган», 1988 р., «Чорна кішка, білий кіт», 1998 р.) та А. Сеїтаблаєва («Хайтарма», 2013 р., «Чужа молитва», 2017 р.) аналізуються режисерські прийоми, за допомогою яких утілено фольклорні елементи та які змістовні рівні вони відбивають. Вибір фільмів продиктовано